

Секція 4. Мультиmodalність досліджень тексту та жанрів як новий об'єкт досліджень у медійному різнобарв'ї постіндустріального суспільства.

Sektion 4. Die Multimodalität der Text- und Textsortenforschung als neuer Forschungsgegenstand in medialer Vielfalt der postindustriellen Gesellschaft.

DOI: <https://doi.org/10.20535/IWPOK3.2025.art.39>

УДК 811.112.2:077.5

Бельська Ольга

Моїсєєва Наталія

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

**СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК КАТАЛІЗАТОР МОВНИХ ЗМІН У
НІМЕЦЬКІЙ МОВІ**

Сьогодні соціальні мережі є одним із найбільш динамічних факторів, що впливають на всі мови. Соціальні медіа (СМ) – включаючи платформи миттєвого обміну повідомленнями (WhatsApp), мікроблогінг (Twitter/X) та візуальні платформи (Instagram, TikTok) – трансформували традиційну комунікаційну парадигму. Вони стали ключовим каталізатором для мовних змін, оскільки забезпечують прискорену дифузю інновацій у масштабах, що раніше були неможливі. Ці платформи функціонують як величезні, постійно активні мовні лабораторії (Beißwenger, 2016: 12). Особливістю мови СМ є стирання межі між усною та писемною комунікацією. Виникає «концептуальна усність» (Konzeptionelle Mündlichkeit), реалізована письмово. Це гібридна, динамічна форма, яка характеризується спонтанністю, емоційністю та орієнтацією на швидкість. Німецькі лінгвісти називають це явище «варіантом мовлення з економією часу» (zeitökonomische Sprachvariante), де пріоритетом є мінімізація зусиль при наборі тексту (Henn-Mememeister, 2023: 1). Хоча мовний розвиток є

природним і безперервним процесом, СМ надають йому безпрецедентної швидкості. Нові слова та граматичні конструкції, які раніше могли поширюватися десятиліттями, тепер можуть стати частиною активного словника молоді протягом кількох місяців (Schäfer, 2021: 8). Це вимагає від лексикографів (наприклад, Duden) значно швидше реагувати на мовні інновації (Gardt, 2023: 1).

Найбільш очевидний вплив СМ на німецьку мову – це збільшення експресивних англомовних запозичень. Глобальні тренди, меми та англомовний контент (особливо у сфері геймінгу, моди та ІТ) поширюються у СМ як *Lingua Franca*. Часто англійські слова інтегруються в німецьку граматичну структуру: дієслова: *googeln* (гуглити), *snappen* (від *Snapchat*), *liken* (лайкати). Гібридні конструкції: "*Das ist so cringe!*" (це так незручно/жахливо), де англійський прикметник поєднується з німецьким синтаксисом. Фразові запозичення: "*Das war mega sus*" (Це було дуже підозріло, від англ. *suspicious*) (knowunity.de, 2024: 1). СМ сприяють виникненню креативних неологізмів та складених слів, які виражають нові цифрові чи соціальні реалії. Багато з них зароджуються в молодіжному слензі і мають функцію маркування ідентичності та відмежування. Приклади з "*Jugendwort des Jahres*": *Smombie* (2015): *Smartphone + Zombie* – людина, що постійно дивиться у свій смартфон. *I bims* (2017): карикатурне написання *Ich bin es*. *Gammelfleischparty* (2008): Іронічне позначення вечірки для людей старших 30 (ZUM-Unterrichten, 2023: 1). Також спостерігається розповсюдження лексики з Кіцдойч (*Kiezdeutsch*) – полікультурного міського діалекту, який використовується для створення відчуття «спільності» у соціальних медіа (Wiese, 2012: 5).

Спрощення письма є прямим наслідком прагнення до швидкості. Це призводить до ігнорування стандартних правил, які вважаються «непродуктивними» для цілей швидкого спілкування. Спостерігається використання літерно-цифрових скорочень та складових скорочень: *ka* (*keine Ahnung*), *kp* (*kein Plan*), *wa* (*oder*), *kA* (*keine Antwort*) (Schäfer,

2021: 15). Поширеними є й акроніми (лолізми): LOL (Laughing out Loud), OMG (Oh mein Gott). Характерною рисою є систематична мала літера: ігнорування правила написання іменників із великої літери (ключова риса німецької орфографії). Це спрощення розглядається як стилістичний прийом, що підкреслює неформальність, а також як зменшення когнітивного навантаження при наборі тексту (Weißwenger, 2016: 15). Цифрове письмо не може передати інтонацію та міміку. СМ вирішують цю проблему через візуалізацію емоцій – емотикони та емодзі, які функціонують як невербальні сурогати або прагматичні маркери (Schäfer, 2021: 18). Для підкреслення емоційної інтенсивності вдаються до надмірного використання пунктуації (наприклад, *Naaha!!!!*).

У СМ помітна тенденція до синтаксичного спрощення та переходу до більш усної, «фразової» структури. Характерним є еліпсис – пропуск артиклів та особових займенників (особливо у Кіцдойч). Наприклад: "Musst Du machen." замість "Das musst Du machen." (Wiese, 2012: 6). У неформальному спілкуванні (і навіть у сучасній розмовній німецькій загалом) спостерігається витіснення часової форми претеритуму формою перфекту. СМ прискорюють розповсюдження цієї тенденції у письмовій формі (Fischer, 2018: 1). СМ є майданчиком для соціально-політичних дискусій, що безпосередньо впливає на норми мовного використання. Для забезпечення рівності статей у текстах, де згадуються обидві, поширилося використання гендерної зірочки або гендерної двокрапки (наприклад, *Schüler*innen* або *Nutzer:innen*). Це нововведення активно поширюється у цифровому просторі (KGS News, 2023: 1). Також стають популярними нові форми вираження поваги чи захоплення : *Ehrenmann/Ehrenfrau* (людина честі), *Ich küsse deine Augen* (вираження вдячності, від турецького впливу) (Schäfer, 2021: 20).

СМ посилюють групову ідентифікацію через мову. Мовні інновації, які виникають у певних соціальних чи вікових групах (наприклад, підлітків, геймерів), швидко поширюються і слугують маркерами належності.

Специфічними також є різні платформи спілкування, адже кожна платформа має свої мовні норми: TikTok вимагає коротких, візуально підкріплених підписів; Twitter/X – стислості та іронії; WhatsApp – максимальної неформальності. Таким чином, існує не «одна онлайн-мова», а множинність онлайн-соціолектів (Marx, 2021: 1). Користувачі СМ розвивають посилену реєстрову компетентність. Вони вміють свідомо перемикатися між високо-престижним стандартом та низько-престижною онлайн-мовою залежно від контексту та адресата (Schäfer, 2021: 22). Виклики виникають тоді, коли ця неформальна мова необдуманно переноситься у формальні контексти (наприклад, шкільні твори). Публічна дискусія про вплив СМ часто позначена терміном «Sprachverfall» (мовний занепад). Критики вказують на зростання кількості помилок у правописі та граматиці (KGS News, 2023: 1). Однак більшість лінгвістів відкидає термін «занепад», стверджуючи, що це є лише зміна (Wandel), а не деградація.

Соціальні мережі закріпили гібридний характер німецької мови, де елементи усної мови міцно інтегровані в письмову. Процес інтернаціоналізації лексики (особливо англіцизмів) є незворотнім. СМ продовжуватимуть чинити тиск на стандарти німецької мови, особливо в лексичному та синтаксичному плані. У найближчому майбутньому можна очікувати подальшу спрощену інтеграцію англіцизмів, а також ширше прийняття гендерно-інклюзивних форм у офіційній комунікації. Для лінгвістики та освіти головним завданням є не боротьба зі змінами, а навчання молоді свідомого вибору мовного реєстру та розуміння соціальної обумовленості мовного використання в різних медіа-середовищах.

Список використаних джерел

1. Beißwenger, M. (2016). Sprachwandel durch Mediennutzung: Die neue Schriftlichkeit. Stuttgart : Ernst Klett Verlag. Режим доступу:

- <https://ernst-klett-verlag.de/themendienst/sprachwandel-durch-mediennutzung-die-neue-schriftlichkeit/> (дата звернення: 07.11.2025).
2. Gardt, A. (2023). Wie die Digitalisierung unsere Sprache erweitert. Alumniportal Deutschland,. Режим доступу: <https://www.alumniportal-deutschland.org/de/magazin/deutschland/veraenderung-der-deutschen-sprache/wie-digitalisierung-unsere-sprache-erweitert/> (дата звернення: 07.11.2025).
 3. Henn-Mememeister B. (2023). [Цитується в:] Schaden soziale Medien unserer Sprache? KGS News. Режим доступу: <https://wordpress.nibis.de/leine85/schaden-soziale-medien-unsere-sprache/> (дата звернення: 07.11.2025).
 4. Schäfer L. (2021). Forschungsarbeit zum Sprachwandel. Thema: Jugendsprache – Einfluss durch soziale Medien. Königswinter: [Б. в.]. 23 с. Режим доступу: https://www.koenigswinter.de/de/datei/anzeigen/id/47857,1081/lea_scha_efer_forschungsarbeit_zum_sprachwandel.pdf (дата звернення: 07.11.2025).
 5. Wiese H. (2012.). [Цитується в:] Einfluss der modernen Medien auf das Sprachverhalten von Jugendlichen. Goethe-Schiller-Gymnasium Jüterbog, Режим доступу: <https://www.gsgym.de/index.php?eID=dumpFile&f=7654&t=f&token=922e3de5a80afbfa1773b7bf756c81b4ba1f496c> (дата звернення: 07.11.2025).